

NFFLs uttalelse til Prop. 1 S (2021-2022) (kapitler fordelt til utdannings- og forskningskomiteen)

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund (NFFL) representerer friskoler, fagskoler og skoler godkjent under kap.6A i friskoleloven. NFFL vil med dette innspillet be om en grunnfinansiering av tre kulturarvskoler og kort omtale ytterligere fire prioriterte saker for NFFL.

Grunnfinansiering av tre kulturarvskoler

NFFL representerer tre kulturarvskoler som er unike i norsk sammenheng. Disse skolene driver i dag under svært krevende økonomiske betingelser og må hvert år vurdere grunnlaget for videre drift. Hjerleid Handverksskole, Møbelsnekkerskolen på Mysen og Plus-skolen i Fredriksstad er skoler som over mange år har bygd opp en spisskompetanse innen håndverksfag. Undervisningstilbudet ved disse skolene er i dag et avgjørende bidrag til at Norge skal kunne leve opp til det vi har forpliktet oss til gjennom UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.

NFFL har over lengre tid arbeidet for å sikre disse skolene økonomisk og leverte innspill i denne saken også ved behandlingen av statsbudsjettet for 2021. Da ble det lagt inn merknader til statsbudsjettet fra både utdannings- og forskningskomiteen og familie- og kulturkomiteen. Begge komiteer uttrykte bekymring for de små håndverksfagene og pekte spesielt på de tre skolene som institusjoner som må sikres. Begge komiteer ba regjeringen om å finne løsninger for å opprettholde undervisningstilbudet i små håndverksfag. Det haster å få på plass ordninger for å sikre disse skolene og det er derfor en stor skuffelse at Solbergregjeringen i løpet av året som har gått, ikke har tatt dette på alvor og ikke har prioritert å legge fram et forslag til løsning i statsbudsjettet for 2022.

Daværende statsråd Guri Melby skrev i brev til Stortinget 15.januar 2021 at departementet ville å se på de tre håndverksskolene og de små håndverksfagenes situasjon under arbeidet med ny stortingsmelding for videregående opplæring. Flertallet i utdannings- og forskningskomiteen støttet dette og ønsket at dette skulle behandles som en del av stortingsmeldingen og ikke som en egen sak i Stortinget. Stortingsmeldingen ble lagt fram våren 2021 og saken ble kun beskrevet som noe departement må komme tilbake til. NFFL har heller ikke nådd fram i våre forsøk på å få møter med departementet om denne saken det siste året.

Allerede i 2016 leverte Yrkesfaglig utvalg for immateriell kulturarv og verneverdige fag, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og ledet av Kirsti Kolle Grøndahl, en rapport som gir en grundig gjennomgang av hva som skal til for å holde den immaterielle kulturarven levende. Denne kulturarven forutsetter fagmiljø hvor kunnskapen ivaretas, utvikles og holdes i hevd. Dette er kunnskap som er handlingsbåren – den sitter i hendene og må læres med hendene. Skolene utgjør i dag nasjonale fagmiljø og har også blitt et nasjonalt tilbud i små fag og type undervisning som fylkeskommunene ikke lengre tilbyr av økonomiske eller andre årsaker.

Det haster nå for å få på plass en sikker økonomi for disse skolene for å ivareta kompetansen i de små håndverksfagene. Det er gledelig at regjeringen i Hurdalsplattformen ønsker å få på plass en grunnfinansiering av kulturarvskoler. NFFL ber Stortinget sørge for at arbeidet med dette settes i gang umiddelbart slik at det også kan bli en del av statsbudsjettet for 2022.

NFFL har i flere runder begrunnet hvorfor skolene har en krevende økonomi. Dette bidrar vi gjerne med igjen om det er behov for ytterlig dokumentasjon og begrunnelse for dette. At de tre kulturarvskolene er i drift i dag, er på grunn av dugnadsinnsats og ildsjeler.

Det må utredes hvordan en støttemodell skal se ut og her vil NFFL gjerne komme med innspill. Det viktigste er at grunnfinansieringen gir en forutsigbar og trygg økonomi for skolene. Derfor mener vi en grunnfinansiering ikke kun kan ta utgangspunkt i det enkelte års elevtall. En grunnfinansiering må enten knyttes til elevtallet skolene er godkjent for eller til et elevtall som utgjør et gjennomsnitt over flere år (slik som for landslinjer). Dette er blant annet fordi søkertallene ved små fag kan variere en god del fra år til år. En tilskuddsordning må utredes og kan innrettes på ulike måter, men skolene trenger et støttenivå som vil tilsvare kr.35.000 per godkjente elevplass. De tre skolene NFFL representerer, har til sammen godkjenning for 243 elever (30 + 108 + 105). En grunnfinansiering bør derfor totalt utgjøre kr.8 505 000 i årlig statsstøtte. NFFL foreslår at dette opprettes som en ny post under *kap.228 Tilskot til frittstående skular o.a.*

For denne tilskuddsordningen må det også utarbeides en avgrensning av begrepet «kulturarvskole» hvor det ikke kun er fag som er definert som verneverdige som skal utløse tilskudd. Dette fordi noen fag ligger på grensen til å defineres som verneverdige og fordi noen fag kan ha hovedfokus på enten håndverket eller en mer industrialisert produksjon. For kulturarvskolene er hovedfokuset på håndverket. Dette må defineres nærmere i en utredning av en støttemodell.

Om utdannings- og forskningskomiteen mener det er for tidlig å vedta en særskilt støtteordning allerede i statsbudsjettet for 2022, håper NFFL at komiteen vil be regjeringen om en utredning og et forslag slik at en støtteordning kan tre i kraft så snart som mulig. Som en del av dette arbeidet, er det også avgjørende å få på plass at skolene kan ta inn voksne søkere uten rett (søkere som allerede har en annen videregående opplæring).

Årets tilskuddssatser til friskoler

NFFL ser med bekymring på grunnlaget for årets tilskuddssatser for friskolene under *kap.228 Tilskot til frittstående skular o.a., post 70 og 71* og håper komiteen tar på alvor høringsinnspillet fra Friskolenes Kontaktforum (FK) i denne saken.

Regelstyrt toppidrettstilskudd

Det er positivt at det særskilte toppidrettstilskuddet under *kap. 228, post 79 Toppidrett* ble revidert og oppjustert i forrige statsbudsjett. NFFL mener det nå er behov for at toppidrettstilskuddet regelfestes i enten lov eller forskrift slik at det kan bli et forutsigbart tilskudd for skolene. NFFL håper derfor utdannings- og forskningskomiteen vil be regjeringen om å sette i gang en utredning av et regelstyrt tilskudd.

Nasjonalt studentombud for fagskolestudenter

NFFL ber om at det legges til rette for et felles nasjonalt studentombud og at det settes av midler til dette på statsbudsjettet for 2022 under *Kap. 241 Felles tiltak for fagskular*. Pålegget om at alle fagskolene skal ha et studentombud byr på utfordringer for flere skoler. Det er gledelig at Hurdalsplattformen uttrykker støtte til dette og NFFL håper Stortinget sørger for at dette kan realiseres allerede i statsbudsjettet for 2022.

Kapitaltilskudd

NFFL ser det som positivt at kapitaltilskuddet er foreslått oppjustert i *Kap. 228 Tilskot til frittstående skular o.a., post 82*, men mener at det er behov for en betydelig større opptrapping.